

Nr 290.

Av herr **Törnkvist**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 36 med förslag till lag med vissa föreskrifter i fråga om förrättandet av val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige under våren 1919.

I proposition nr 36 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen till antagande förslag till lag med vissa föreskrifter i fråga om förrättande av val av kommunal-, municipal- och stadsfullmäktige under våren 1919.

Förslaget avser att i väljarnas intresse förenkla valproceduren vid dessa första val enligt den nya kommunala röstgrunden och kan hälsas med odelad tillfredsställelse. Fråga är blott, huruvida icke denna valprocedur kan göras ännu enklare än som Kungl. Maj:t föreslagit.

Enligt Kungl. Maj:ts förslag skall valet av fullmäktige ske för två valperioder vid ett och samma valtillfälle. Valet skall emellertid ägarum så, att särskilda valkuvert för tvåårsperioden och särskilda valkuvert för fyraårsperioden skola tillhandahållas väljarna. På kuvertet skall tydligt stå angivet, för vilken valperiod det skall användas. Valsedel, gällande tvåårsperiod, skall nedläggas i kuvert, som anger denna tid, och valsedel, gällande fyraårsperiod, skall nedläggas i valkuvert, på vilket står angiven sådan tid. Den omständigheten, att väljare av någon anledning förväxlar valsedel och kuvert, så att valsedel för tvåårsperioden lägges i kuvert angivande fyraårsperiod och omvänt, får, enligt Kungl. Maj:ts förslag, icke föranleda till att valsedel kasseras, utan anses sådan valsedel tillhöra den valperiod kuvertet anger.

Med sannolikhet kan motses en mänd »feltag» i fråga om valsedlarnas placering i kuverten. Man betänke att dels komma en stor mängd alldeles nya väljare att delta i dessa fullmäktigeval, vilket i och för sig kräver den enklaste tänkbara valordning, om valet skall inom rimlig tid hinna avslutas, och dels tillkommer en ny fullmakt för vissa röstberättigade, som gör att en väljare skall nödgas hålla reda på sex valsedlar och lika många kuvert. T. o. m. den mest vana väljare kan under

sitt försök att rätt »para ihop» valsedel och valkuvert komma av sig. Särskilt föreligger en sådan fara i högsta grad, när vid stora köbildningar valet forceras.

Vilka konsekvenser det skall föra med sig att väljarna sålunda rent ofrivilligt placerat valsedeln i orätt kuvert, kan lätt tänka sig. Den lindrigaste vådan därav blir den, att kandidaterna för de båda valperioderna vid sammanräkningen befinnas vara kastade om varandra, i den grad väljarna befunnits ha lagt valsedeln i orätt kuvert, och intet hinder föreligger, efter vad som kan synas, att det värsta kan inträffa, att fyraårskandidaterna äro valda för tvåårsperioden eller rent av, till dels, för båda perioderna, och omvänt.

En annan olägenhet, fastän av ringare betydelse, synes också kunna framgå av den ordningen, att valkuvertets beteckning skall vara avgörande vid valsedels placering, enligt Kungl. Maj:ts förslag. Om ett mindre parti finner sig böra tillägna sig ett större partis partibeteckning, har detta mindre parti störst utsikt att göra sig gällande, om det större partiets väljare rösta på en mängd olika namn. Det större partiets enighet motverkas genom att väljaren ställes på ett sådant prov, att han icke fullt behärskar från början till slut sin egen valakt. Att samma osäkerhet finnes för även den mindre gruppens väljare, förringar till ingen del sagda olägenhet. Det torde därjämte böra framhållas, att sammanräkningen av valresultatet i högsta grad försvåras därigenom, att de båda valperiodernas kandidater icke i själva valhandlingen skiljas åt på ett för väljarna lättfattligt sätt.

Det enklaste tillvägagångssättet synes vara, att *båda valperiodernas valsedlar nedläggas i ett och samma valkuvert*. Därmed vinnes i första hand den fördelen, att särskilt tryck på valkuvertet, som anger valperioden, icke behövs; vidare förebygges varje misstag med valsedelns placering i fel kuvert. En olägenhet synes emellertid med detta förfarande kunna uppstå genom att två valsedlar gällande samma valperiod inläggas i ett kuvert. Denna olägenhet kan dock framgångsrikt motverkas därigenom att i lagen medgives, att valsedlar, gällande de två olika valperioderna, finge vara sammanhängande men åtskiljbara genom en kraftig perforeringslinje. Utan tvivel vore den bästa lösningen av ett enkelt valförfarande den, att i lag bestämdes, att valsedlar för de båda valperioderna skulle vara på ovan angivet sätt sammanhängande, men, med hänsyn därtill att väljare, som det vill, icke bör frångå rätten att själv skriva namnen på sin valsedel, bör ett sådant lagstadgande tydligen icke givas. Den som å andra sidan vill använda sig av valsedel, anordnad på ovan angivet sätt, bör, synes det oss, beredas möjlighet

därtill, synnerligast som valproceduren och därvidlag icke minst sammanräkningen på ett genomgripande sätt därigenom förenklas.

Med stöd av det anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta sådan ändring av §§ 2 och 3 i Kungl. Maj:ts proposition nr 36, att valsedlar för två valperioder få inläggas i ett och samma valkuvert och att valsedlar, gällande två skilda valperioder, därigenom att de äro sammanhängande men lätt åtskiljbara genom perforeringslinje, icke förlora sin giltighet.

Stockholm den 31 januari 1919.

Algot Törnkvist.
